

Sappemeer, 19 februari 2010

Geachte aanwezigen, in het bijzonder een woord van welkom aan mevrouw Van Maastricht, burgemeester van Hoogezand-Sappemeer, leden van het Comité van Aanbeveling (prof. Pim Kooij en echtgenoot zijn speciaal gekomen), raadsleden, het bestuur van het Groninger Monumentenfonds, donateurs, sponsors en vrijwilligers en alle andere betrokkenen.

Op 20 april 2007 stonden wij hier ook, maar dan aan de voorkant van het gebouw, om de start van de restauratie van de werf te markeren. Gedeputeerde Hans Gerritsen en wethouder Cor Drost hesen toen gezamenlijk de vlag. Daarna hebben wij nog geproost toen het hoogste punt bereikt is en wij hebben daarna nog een keer het glas geheven bij de vooroplevering.

Anno 19 februari 2010 is een belangrijk moment. De restauratie is ruim halverwege. De hellingschuur en de timmerloods zijn gereed. Vrijwilligers gaan aan de gang met het inrichten van de hellingschuur met de machines. Het wachten is nu nog op de bouwvergunning voor het informatiecentrum die bij de timmerloods komt en daarna wordt de werf aan de voorzijde van de hellingschuur aangepakt.

Aan de overzijde van de Noorderstraat wordt water in het uitbreidingsgebied 'de Ijsbaanlokatie' binnengebracht, waardoor de werf bijna weer in contact gebracht is met een belangrijke vaarweg, het nieuwe Winschoterdiep. Een brug in de Noorderstraat is de laatste obstakel om de werf varende te bereiken, maar zeker geen 'een brug te ver' om dat doel te bereiken.

De regering deelde vorig jaar een extra bedrag van 34 miljoen euro uit voor de restauratie van (industriële) erfgoed. "De voormalige strokartonfabriek 'De Toekomst' viel ook in de prijzen.

De historicus Marijn Molema schrijft in het blad Spil naar aanleiding hiervan het volgende over:

'Een plaats waar vroeger gewerkt, gezweet en gezwoegd werd spreekt tot de verbeelding.

Die verbeelding is het uitgangspunt van wat 'industriële erfgoed' genoemd wordt.

Erfgoed heet tegenwoordig de omnipresentie. Of we nu in het museum staan of op straat, in de stad of op het land: overal is erfgoed. Inderdaad. Wie er oog voor heeft, ziet achter elk fenomeen een verhaal en geschiedenis. Schilderijen, landschappen of fabrieken brengen ons even in contact met het verleden.

We hebben wel moeten leren om zoiets als machines, transportmiddelen en bedrijfshallen te koesteren. Zij gelden niet op natuurlijke wijze als een waardevol 'kunstwerk' uit ons verleden. Veel afgeschreven kapitaalgoederen zijn dan ook geëindigd onder de sloophamer en bij het schroot.

Vanaf de jaren vijftig zien we echter een tegenbeweging ontstaan waarin actiecomités en betrokken burgers zich inzetten voor industrieel erfgoed. Bij ons is dat ook het geval met de oprichting van de Historische Scheepswerf Hoogezand-Sappemeer begin deze eeuw.

Zo wordt een stuk verleden bewaard dat historici met de Industriële Revolutie laten aanvangen. Deze korte maar krachtige periode van maatschappelijke omwenteling begon in ons land ongeveer in 1850 en duurde tot aan het begin van de twintigste eeuw. Onder invloed van voorschrijdende technologische mogelijkheden ontstonden nieuwe productiewijzen. Een enorme economische ontwikkeling werd ontketend. Dit leidde tot een complex samenspel van economische, sociale en politieke veranderingen dat diepe sporen in onze samenleving heeft achtergelaten en dat is in Hoogezand-Sappemeer zeer nadrukkelijk het geval geweest.

Die geweldige verandering in de geschiedenis blijft ongrijpbaar als we het niet ergens aan vast kunnen maken. **Daarom zijn overblijfselen uit ons industriële verleden het beste middel om de geschiedenis te begrijpen.** Zij maken het verleden tastbaar. Geschiedenis gaat leven als we zien en proeven, horen en zien hoe mensen vroeger hun brood verdienden. Als we het toneel waarop het verleden zich afspeelde, zelf kunnen aanschouwen, wordt het verhaal echt levendig.”

Molema haalt in zijn artikel over ook Erik Nijhof van de federatie van Industrieel Erfgoed aan. Nijhof beschouwt industrieel erfgoed als een belangrijk onderdeel van wat hij een **regionale identiteit noemt**. De Toekomst in Scheemda kan zich ontwikkelen als een multi-functioneel centrum voor sport, cultuur en economie, maar kan tegelijkertijd als geen ander de **regionale fierheid** uit het verleden presenteren. Gebouwen als De Toekomst zijn om trots op te zijn, trots op wat in het verleden gepresteerd is.

De werf Wolthuis, de Kappahal, de Borg Welgelegen, het oude Aletta Jacobs Lyceum, de oude jeneverfabriek zijn in deze buurt en op korte afstand voor onze gemeenschap belangrijke iconen uit die tijd.

Wij zijn dan ook blij dat de gemeente voor het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs in samenwerking met Kunststation C projecten ontwikkelt die bij kinderen het bewustzijn voor erfgoed stimuleert. Wij zijn ook blij met de aanwezigheid van een gemeentelijk archief en een zeer actieve archivaris. De gemeente maakt ook van de open monumentendagen ieder jaar een succes.

Wij zijn nu zover met de restauratie dat wij in het komende voorjaar weer groepen kunnen ontvangen om bezoekers een stukje maritiem industrieel erfgoed te kunnen laten zien. Op die manier leveren wij een bijdrage aan dat bewustzijn.

Dat gebeurt onder leiding van historicus mevrouw Wormgoor. Zij is als deskundige aan onze organisatie verbonden en heeft onder andere het archief van de familie Wolthuis geordend. Dit archief willen wij de gemeente Hoogezand-Sappemeer graag aanbieden. Het is hier te vochtig en tochtig, want het is de bedoeling dat hier weer gewerkt gaat worden.

Bij deze, en ter gelegenheid van de officiële oplevering van de hellingschuur en de timmerloods, zou ik graag het archief aan mevrouw Van Maastricht willen overhandigen.

Wim Koeneman, voorzitter SHSHS